

Fleckviehproef: productieverval met Holsteins steeds kleiner 'Kruisen lijkt economisch interessant'

De Fleckvieh-kruislingen produceren in de tweede lactatie nauwelijks minder melk dan de zuivere Holsteins. Dat terwijl de vruchtbaarheid van de kruislingen beter en het celgetal lager is. Bovendien brengen ze voor de slacht meer op. Dat blijkt uit een update van de Xsires Fleckviehproef van Wageningen UR.

Vorig jaar december publiceerde Melkvee Magazine de eerste resultaten van de Xsires Fleckviehproef. Een voldoende groot aantal dieren had toen de eerste lactatie afgesloten. Daaruit bleek dat de zuivere Holsteins wat meer melk produceerden, maar dat het verschil in geproduceerde kilo's vet en eiwit tussen de kruislingen en de zuivere Holsteins minder dan twee procent was. Dit door de hogere gehalten van de kruislingen. Inmiddels zijn we een jaar verder en zijn er betrouwbare cijfers van de tweede lactatie beschikbaar.

Aanleiding proef

Om het geheugen op te frissen even terug naar de aanleiding voor de proef. In 2004 waren Hans Kerkhof en Henk Schoonvelde in Oostenrijk, om Fleckvieh te bekijken. Ze richtten de in kruisen gespecialiseerde fokkerijorganisatie Xsires op. Naast sperma van Oostenrijkse Fleckvieh-stieren importeert die tegenwoordig ook sperma van Scandinavische Roodbonte en Brown Swiss-stieren. Omdat er geen gedegen Oostenrijks onderzoek beschikbaar was over de waarde van het Fleckvieh,

pleitten de compagnons bij moederorganisatie Genetics Austria voor een onderzoek door Wageningen Universiteit.

In 2005 ging het onderzoek naar de economische gevolgen van kruisen met Fleckvieh van start. Kerkhof en Schoonvelde vonden acht melkveebedrijven bereid om deel te nemen aan de Xsires Fleckviehproef, waarna Wijbrand Ouweltjes van Wageningen UR Livestock Research zorgde voor de verzameling en verwerking van de gegevens. Op de acht bedrijven met een gemiddelde omvang van een miljoen kilo melk werden de veestapels gedurende twee jaar voor de helft met Fleckvieh en voor de andere helft met Holstein geïnsemineerd. Kerkhof gaf daarbij Fleckvieh-paringsadvies, waarna werd geloot of een koe met Fleckvieh dan wel Holstein-sperma moest worden geïnsemineerd. Wel zodanig dat de moeders van de Holsteins en de Fleckvieh-kruislingen vergelijkbare lactatiewaarden hadden.

Minder doodgeboorten

In tabel 1 staan de gegevens van de Fleckvieh-kruislingen en de Holsteins tot en met de

eerste kalving weergegeven. Er blijken nauwelijks verschillen te zijn, behalve dat het aantal doodgeboorten bij de Fleckvieh-kruislingen lager is. „Dat er minder doodgeboorten zijn, komt vermoedelijk door het heterosiseffect. Holsteins zijn op de een of andere manier kwetsbaarder“, aldus onderzoeker Wijbrand Ouweltjes.

De bloedvoering van de resulterende kalfjes – de F2 – kan overigens verschillend zijn, geeft Ouweltjes aan. „Er zit verschil tussen de deelnemende bedrijven in wat ze met de kruislingen doen. Ze kruisen door met Fleckvieh, gebruiken een derde ras of kruisen terug met Holstein. Maar dat doet voor ons niet ter zake. Wij kijken puur naar de prestaties van de Fleckvieh-kruislingen versus de zuivere Holsteins. De F2 onderzoeken is binnen deze proefopzet niet haalbaar. Voor de driewegkruising zou je de landelijke dataset van CRV moeten doorspitten.“

Tweede lactatie

Vorig jaar bleek al dat de kruislingvaarzen qua productie maar weinig onderdeden voor de

Deze Rumba-dochter van de familie Hendriksen uit Blankenham is een koe zoals Hans Kerkhof ze graag ziet.

Haar productiegegevens:

2.00 305d 9.033kg 4,93% 3,87% lw 136
2.11 305d 11.253kg 4,47% 3,65% lw 136

Copyright foto

Tabel 1. Gegevens van de Fleckvieh-kruislingen en de zuivere Holsteins tot en met de eerste kalving.

	Kruislingen (FLV)	Holstein (HF)
aantal gekalfd	192	149
aantal inseminaties	1,7	1,6
leeftijd bij eerste inseminatie	466	477
% non-return op 56 dagen	73	69
leeftijd bij eerste kalving	782	779
% moeilijke geboorten	9,5	8,8
% doodgeboorten	11,8	16,3

Tabel 2. 305-dagenproducties van de Fleckvieh-kruislingen en de zuivere Holsteins in de eerste en tweede lactatie.

lactatie	ras	aantal	LW	kg melk	kg vet	kg eiwit	% vet	% eiwit	kg v + e
1	FLV	178	100,7	7113	320	254	4,50	3,57	574
1	HF	128	103,5	7454	324	261	4,35	3,50	585
2	FLV	101	101,8	8720	391	313	4,48	3,59	704
2	HF	66	103,7	8918	392	316	4,40	3,54	708

Copyright foto

zuivere Holsteins. De Holsteins hadden een 2,8 punten hogere lactatiewaarde. De gegevens van de tweede lactatie waren door het kleine aantal dieren toen nog erg prematuur. Nu de aantallen groot genoeg zijn, blijkt dat het verschil tussen de kruislingen en de Holsteins kleiner is geworden. Tabel 2 laat zien dat het verschil in lactatiewaarde tussen de beide groepen in de tweede lactatie is teruggelopen tot 1,9. Het verschil tussen de geproduceerde kilo's vet en eiwit blijkt logischerwijs eveneens kleiner te zijn geworden en bedraagt nog slechts 0,6 procent. Als de lijn wordt doorgetrokken, is het goed denkbaar dat de kruislingen de Holsteins in de derde lactatie zelfs voorbij zullen gaan.

Kruislingen vruchtbaarder

In tabel 3 zijn de gezondheidskenmerken van de eerste en tweede lactatie weergegeven. Daarbij moet worden aangetekend dat nog niet alle tweede lactaties zijn afgesloten. De koeien die nog bezig zijn met hun tweede lactatie zijn hoofdzakelijk Holsteins, waardoor bijvoorbeeld de gemiddelde lactatielengte

van 330 dagen nog voorbarig is. Wat blijkt, is dat de Fleckvieh-kruislingen sneller na het afkalven weer voor inseminatie worden aangeboden en dat ze minder inseminaties nodig hebben om drachtig te worden. Het blijkt dat de kalveren van de kruislingen ongeveer even gemakkelijk ter wereld komen als die van de Holsteins, maar dat hun overlevingskans groter is. De opbrengstprijzen van de kruislingkalveren blijkt op veel plaatsen overigens maar zo'n 25 euro hoger te liggen dan de zuivere Holstein-nuka's, omdat ze nog niet erkend worden in de markt. Bij de volwassen dieren blijkt er wel een opmerkelijk prijsverschil te zijn. Zo brachten de 48 Fleckvieh-kruislingen die na tenminste één kalving voor de slacht werden verkocht gemiddeld 741 euro op, terwijl de 34 Holsteins 490 euro waard bleken.

Prijsverschil

„Het prijsverschil zou wel eens van invloed kunnen zijn op het kenmerk levensduur. Je kunt je althans voorstellen dat goed beveleesd vee wordt afgevoerd als er weer nieuwe vaar-

zen aankomen. Om die reden zou dubbeldoel wel eens een minder lange gebruiksduur kunnen hebben dan de melkrassen”, denkt Ouweltjes. Hoewel het nog te vroeg is om uitspraken over de levensduur te kunnen doen, blijkt uit de eerste twee lactaties wel dat de kruislingen een lager celgetal hebben (tabel 3). „We willen volgend jaar beter naar de uiergezondheid kijken, waarbij we ook mastitisgevallen meenemen”, aldus de onderzoeker. Samengevat blijkt dat de vruchtbaarheid bij de beide groepen voor de eerste kalving vergelijkbaar is en dat de kruislingen het daarna beter doen. Het verschil in productie wordt kleiner in de tweede lactatie en de uiergezondheid van de kruislingen is vermoedelijk beter. Hoewel de proef zo is opgezet dat eind volgend jaar de balans wordt opgemaakt en de zaken economisch worden doorgerekend – mogelijk gaat de proef daarna nog door – lijken de resultaten tot dusver al wel een bepaalde richting op te wijzen. Zoals het een onderzoeker betaamt, houdt Ouweltjes echter een slag om de arm. „De kruislingen komen er zeker niet slecht uit. Kruisen lijkt economisch interessant.” ■

Tien dochters van de stier Rau op het melkveebedrijf van de familie Drenten in Holthone, met een gemiddelde 305-dagenproductie van 8.171 kg melk met 4,35% vet en 3,53% eiwit.

Tabel 3. Gezondheidseigenschappen van de Fleckvieh-kruislingen en de zuivere Holsteins ten tijde van de eerste en tweede lactatie (nog niet alle tweede lactaties zijn afgerond).

	Kruislingen		Holstein	
	1	2	1	2
lactatie				
aantal inseminaties	1,8	1,5	2,1	1,9
interval afkalven - eerste inseminatie	73	79	87	99
% non-return op 56 dagen	71	66	56	65
lactatielengte	319	314	347	330
celgetal	97	104	113	140
% moeilijke geboorten	9,5	3,8	8,8	3,7
% doodgeboorten	11,8	2,3	16,3	4,7

Wijbrand Ouweltjes van Wageningen UR Livestock Research (l) en Hans Kerkhof van Xsires.

Copyright foto